

СЪДЪРЖАНИЕ

Яков Джорджевич. За необичайния нагпис на плащаницата от Метеора, или къде са съхранявани плащаниците 4

Нона Петкова. За иконографската програма на поствизантийските обкови на евангелия 16

Слободан Яковлевич. Отразяване на Небесната литургия: еволюция на литургичните предмети и тъкани, използвани в архиерейската литургия на Сръбската православна църква през XVII и XVIII век 30

Дарина Бойкина. Мощехранителници на пътуващи монаси в България през XVIII и XIX век: между изображения, текстове и богослужение 42

Любен Домозетски. Активиране на сакралното пространство: стенописите в апсидата на църквата „Св. Богородица Елеуса“ във Велюса 58

РЕЦЕНЗИИ

Тодор Петеv. От образ към нишка: тъканата картина като медиум на превод и памет 72

Мария Йовчева. Историята на изкуството като призвание. Сборник в чест на чл.-кор. проф. г.изк. Иванка Гергова по повод на нейната 70-годишнина 77

РЕЗЮМЕТА 81

CONTENTS

Jakov Đorđević. On the Unusual Inscription of the Meteora Epitaphios, or Where Were the Epitaphioi Kept 4

Nona Petkova. Notes on the Iconographic Program of the post-Byzantine Treasury Gospel Bindings 16

Slobodan Jakovljević. Mirroring the Heavenly Liturgy: The Evolution of Liturgical Objects and Vestments Utilised in the Serbian Orthodox Church's Episcopal Liturgy during the 17th and 18th Centuries 30

Darina Boykina. Reliquaries of Itinerant Monks in Bulgaria during the 18th and 19th Centuries: Between Images, Texts, and Rite 42

Lyuben Domozetski. Enacting the Sacred Space: Apse Wall Paintings in the Church of the Virgin Eleousa at Veljusa 58

REVIEWS

Todor Petev. From Image to Thread: The Woven Image as a Medium of Translation and Memory 72

Maria Yovcheva. The History of Art as a Vocation: Essays in Honor of Corresponding Member Prof. Dr. Ivanka Gergova on the Occasion of Her 70th Birthday 77

SUMMARIES 81

Редакционен съвет:

проф. г. н. ВЛАДИМИР ПЕТРУХИН (Русия);
акад. ГОЙКО СУБОТИЧ (Сърбия); проф. г-р ДИНА
ЙОРДАНОВА (Великобритания/България);
чл.-кор. проф. г.н. ЕЛКА БАКАЛОВА (България);
проф. г. н. ПАТРИС ПАВИС (Франция); проф. г-р ЯНА
ХАШЪМОВА (САЩ); проф. г-р МАРИАН ЦУЦУЙ (Румъния);
чл.-кор. проф. г. изк. ИВАНКА ГЕРГОВА (България)

Редакция:

проф. г. н. АЛЕКСАНДЪР ДОНЕВ (България, главен
редактор); проф. г. н. КАМЕЛИЯ НИКОЛОВА (България,
заместник-главен редактор); проф. г-р ВЕНЦИСЛАВ
ДИНЧЕВ (България); проф. г-р ГАЛИНА ЛАРДЕВА
(България); доц. г-р ДЕЯН СТАТУЛОВ (България);
проф. г-р НАДЕЖДА МАРИНЧЕВСКА (България);
доц. г-р КАТЕРИНА ГАДЖЕВА (България); доц. г-р
ИВА ДОСЕВА (България); доц. г-р МАРИНА КОЛЕВА
(България); гл. ас. г-р АЛБЕНА ТАГАРЕВА (България)

Редакционен екип:

гл. ас. г-р Дарина Бойкина, съставител
Даниел Нечев, графичен дизайн и предпечат
Петър Гълъбов, превод
Анна Андреева, стил и редактор и коректор

Информация за абонamenti в редакцията към Арети
Асприди и на електронния адрес на списанието:
problemnaizkustvoto@gmail.com
Цена на годишния абонамент 30 евро

Списание „Проблеми на изкуството“ е рецензирано
и реферирано в European Reference Index for the
Humanities and Social Sciences (ERIH PLUS) издание
на Института за изследване на изкуствата.

Адрес на редакцията:

Институт за изследване на изкуствата
при БАН, списание „Проблеми на изкуството“
ул. „Кракра“ 21, София 1000
тел.+359 2 944 24 14, факс +359 2 943 30 92
E-mail: problemnaizkustvoto@gmail.com

На корицата:

Детайл от предната корица на Копривщенското
евангелие, XVIII век, Дирекция на музеите, Копривщица
(фотография Д. Бойкина)

On the cover:

Detail of the front cover of the Koprivshitsa Gospel,
18th century, Department for the Museums, Koprivshitsa
(photo by D. Boykina)

Advisory Board:

Prof. VLADIMIR PETRUHIN, DSc (Russia); Acad. GOJKO
SUBOTIC (Serbia); Prof. DINA YORDANOVA, PhD (Great Britain/
Bulgaria); Corr. Memb. ELKA BAKALOVA, DSc (Bulgaria);
Prof. PATRICE PAVIS, DSc (France); Prof. YANA HASHAMOVA,
PhD (USA); Prof. MARIAN TUTUI, PhD (Romania);
Corr. Memb. IVANKA GERGOVA, DSc (Bulgaria)

Editorial Board:

Prof. ALEXANDER DONEV, DSc (Bulgaria, Editor in Chief);
Prof. KAMELIA NIKOLOVA, DSc (Bulgaria, Deputy Editor in
Chief); Prof. VENZISLAV DINCHEV, PhD (Bulgaria); Prof. GALINA
LARDEVA, PhD (Bulgaria); Assoc. Prof. DEYAN STATULOV
(Bulgaria); Prof. NADEZHDA MARINCHEVSKA, PhD (Bulgaria);
Assoc. Prof. KATERINA GADJEVA, PhD (Bulgaria); Assoc. Prof.
IVA DOSSEVA, PhD (Bulgaria); Assoc. Prof. MARINA KOLEVA,
PhD (Bulgaria); Asst. Prof. ALBENA TAGAREVA, PhD (Bulgaria)

Editorial Staff:

Assistant Prof. Darina Boykina, PhD, Editor
Daniel Nechev, Design
Translated by Petar Galabov
Anna Andreeva, Style and copy editor

Subscription information is available at the Ed-
itorial office provided by Areti Aspridi or on
e-mail: problemnaizkustvoto@gmail.com
Annual subscription: 30 EUR

Art Studies Quarterly is a peer-reviewed and refereed
in European Reference Index for the Humanities and
Social Sciences (ERIH PLUS) periodical of the Institute
of Art Studies.

Contact details:

Art Studies Quarterly, Institute of Art Studies, Bulgarian
Academy of Sciences, 21 Krakra Street, 1000 Sofia, Bulgaria
phone: +359 2 944 24 14, fax: +359 2 943 30 92
problemnaizkustvoto@gmail.com

Издаването на настоящия брой е осъществено с финансовата подкрепа на Фонд „Научни изследвания“
при Министерството на образованието и науката.

Печат: „Бивалвия“ ООД

От съставителя

Editorial

Темата на настоящия брой – „Литургични предмети, текстове и богослужение“, поставя фокуса върху свещените съдове, участващи в християнските богослужебни практики, обреди и обичаи. Произведенията на църковните приложни изкуства имат ключова роля в изграждането и формирането на християнската култура и изкуство. Те отразяват не само художественния контекст, но преди всичко материализират литургичния живот и проявите на лично благочестие на вярващите във времето, в което са създадени.

Повечето от включените в броя на списание „Проблеми на изкуството“ изследвания са резултат от работата на екип от учени в рамките на специализираната сесия „Произведения, материализиращи текстове: литургични предмети в източноправославния свят и тяхната роля във визуализирането на богослужението“ (модератори: г-р Вук Даутович, Философски факултет, Белградски университет, и г-р Дарина Бойкина, Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките) на международната годишна научна конференция на Европейската асоциация за библейски изследвания, проведена в София през 2024 г. Статиите на Дарина Бойкина, Нона Петкова, Слободан Яковлевич и Яков Джорджевич разглеждат в детайли разнообразни проблеми, свързани с контекста и художествените особености на литургични тъкани и църковна утвар от метал, датиращи от периода на Средновековието и Ранното ново време. Авторите предлагат нови интерпретации върху вече познати на научната общност произведения на православното изкуство на Балканите, като акцентират върху връзките между богослужебни текстове и иконографски теми и мотиви, използвани в украсата на произведения на църковното приложно изкуство. Изследването на Любен Домозетски допълва проблематиката на броя чрез представяне на авторската гледна точка за смисъла и значението на стенописите в олтара на църквата „Св. Богородица Елеуса“ във Велюса.

The theme of the issue, “Liturgical Objects, Texts, and Rite”, focuses on sacred vessels used in Christian liturgical practices, rites, and customs. Works of ecclesiastical applied art play a pivotal role in shaping Christian culture and art. Not only do they reflect the artistic context, but they also materialise the liturgical life and expressions of personal piety of the faithful at the time of their creation.

Most of the studies in this issue of the “Art Studies Quarterly” are the result of work by a team of scholars at the special session “Objects Materialising the Texts: Liturgical Objects in the Eastern Orthodox World and their Role in Visual Understanding of the Rite” (moderators: Vuk Dautović, PhD, Faculty of Philosophy at the University of Belgrade, and Darina Boykina, PhD, Institute of Art Studies at the Bulgarian Academy of Sciences), held in Sofia in 2024 during the Annual Conference of the European Association for Biblical Studies. Papers by Darina Boykina, Nona Petkova, Slobodan Jakovljević, and Jakov Đorđević examine in detail a variety of issues related to the context and artistic features of liturgical textiles and metal liturgical objects and utensils, dating from the medieval and early modern periods. The authors offer new interpretations of well-known works of Orthodox art, focusing on the interrelations between liturgical texts and the iconographic themes and motifs used to decorate them. Lyuben Domozetski’s study contributes to the issue’s theme by presenting his perspective on the meaning and significance of the frescoes in the altar of the Church of the Virgin Eleousa in Veljusa.